

Obsah

ČASŤ I.

MENEJ VÁŽNA TVÁR ZÁKONNÍKOV A KRONÍK

Nekradni chrta, lebo... Zločin a trest v germánskych zákonníkoch

(Peter Bystrický)

*Nezmyselné, niekedy až groteskné nariadenia v germánskych
zákoníkoch na našom území*

15

**Zbožné skutky si zasluhujú ich rozhlásenie do celého sveta. O odrazoch
kráľovských obrazov v zrkadle kronikára (Marek Druga)**

Rozpory v realite a záznamoch dobových kroník

24

**Postrach sveta a Bič Boží zabila vášeň. Paradoxy v arpádovských kronikách
a mocný kráľ Attila**

(Marek Oravec)

Bol Attila naozaj mocný kráľ?

35

**Čudesné sny kráľa knihomola a tresty surovca Štefana II. Vtipné, zvláštne
a veľmi nezvyčajné udalosti z čias Arpádovcov (Pavol Hudáček)**

Opis vtipných príhod za vlády Arpádovcov v kronikách z 12. storočia

44

Pitie krvi a nosenie prašivého psa na pleciah. Podivné rituály v stredoveku

(Dušan Zupka)

Rituálne praktiky v stredovekých kronikách

53

**Čo mali spoločné zlatokop, čistič tajností a gróf špiny? Záchody
v stredoveku (Žofia Lysá)**

Čo zachytili dobové pramene o uvedenej problematike

64

1330 – príšerný rok. *Annus horribilis* v živote Karola Róberta z Anjou
(Vladimír Vlasko)

*Záznam z kroniky Beneša Krabice z Weitmile a zo Zbraslavskej kroniky
o najhoršom roku Karola Róberta*

72

**Sprisahania, podplácanie a lži v meste vody. Dejiny špionáže
a kontrašpionáže uhorsko-benátskych konfliktov** (Martin Štefánik)

*Základné formy boja vo vojne Uhorska a Benátok
podľa dobových benátskych prameňov*

82

ČASŤ II.

CHERCHEZ LA FEMME

Otroci ženských rozkoší. Chlipné kniežatá a úloha žihľavy v dejinách
(Ján Steinhübel)

*Sexuálny apetít Boleslava Chrabrého, Vladimíra Veľkého, Svätopluka
a príbeh nadržaného mnícha, opísaný v Kosmasovej kronike*

93

**Uhorský barón a jeho tri otrokyne. Pohľad na sexualitu a nemanželské
vzťahy stredovekého človeka** (Daniela Dvořáková)

Sexualita, otroctvo a nemanželské vzťahy v stredovekých prameňoch

Druhá strana mince. Odvrátená stránka manželského života aristokracie
(Diana Duchoňová)

*Málo známe šľachtické manželské problémy a starosti
na konkrétnych prípadoch 17. storočia*

111

**Sexuálne trampoty sedmohradského aristokrata. Zo študijných ciest
Mikuláša Betlena** (Diana Duchoňová)

*Prvé pokusy a skúsenosti so ženami aj iných mladých aristokratov
a ich radovánky počas štúdií v zahraničí*

122

**„Pán Boh stvoril vodu nielen na pranie, ale aj na pitie.“ Podgurážení
velmoži a ich alkoholové excesy** (Tünde Lengyelová)

*Pranierovanie opilstva v rôznych dobových traktátoch, zo života
podgurážených velmožov a ich alkoholové excesy a vyčíňanie v 16. storočí*

133

Uhorskí Rómeo a Júlia. Lovestory 17. storočia sa odohrala na Muráni
(Viliam Čicaj)
Milostný príbeh M. Sečiovej a F. Vešeléniho
141

Proti pornografii na martinský spôsob. Svetozár Hurban Vajanský –
ochranca tradičného sveta slovenského človeka (Roman Holec)
Opis ideálnej ženskej postavy
149

ČASŤ III.

NIČ ĽUDSKÉ IM NEBOLO CUDZIE

Namiesto fialky našli smradľavý kvet. Neidhartove šibalstvá v Bartoliniho
diele (Eva Frimmová)
Úsmevné príhody zo života Neidharta
159

Ako vychovávať uhorského šľachtica. Prísne pravidlá konviktov a ich
porušovanie (Ingrid Kušniráková)
Veselý študentský život šľachtických synov v konviktoch
167

„Přemohl diábla a peklo a fajku sy zapálil.“ Heretický katechizmus Jána
Čaploviča (Ivona Kollárová)
*Rukopisné satirické poznámky, ktoré zanechal
vo všednej učebnici náboženskej viery*
176

Celé Slovensko na jednej plti. Dobrodružná cesta slovenských národovcov
na sednicu Tatrína (Daniela Kodajová)
Čo sa národovcom udialo cestou na zhromaždenie Tatrína
186

Toaletná kríza. „Zápas“ o trnavský verejný záchod v kontexte
medzivojnových osláv (Peter Macho)
*Verejný záchod v Trnave ako súčasť odvrátenej strany
Bernolákových osláv roku 1937*
195

Márny boj s alkoholom. Slasti a strasti hostinskej živnosti na
medzivojnovom Slovensku (Ľudovít Hallon)
Medzivojnové príbehy zo slovenského krčmárstva
204

Hulákane a fajčenie v letnej aréne zakázané! Kúpele na Slovensku očami nespokojných návštevníkov (Anna Falisová)

Úsmevné príbehy z lekársko-zdravotníckej praxe slovenských miest

213

Cesty ako na Balkáne a tučne vykrmení mýtnici. Trampoty prvých slovenských motoristov (Miroslav Sabol)

Počiatky motorizmu na Slovensku

220

ČASŤ IV.

KEĎ ZBRANE RINČIA

Česi zapísali, že vyhrali, Uhri zapísali, že slávne vyhrali, Poliaci zapísali, že sa Česi s Uhrami pobili a Rakúšania len, že sa Uhri topili.

Ako dejiny písali víťazi (Angelika Herucová)

Bitky z arpádovských dejín (1116 a 1271), kde obe strany tvrdili, že vyhrali

233

Tučko Juraj Poděbradský, opití Poliaci a facka pre arcibiskupa. Kuriózne momenty diplomacie Mateja Korvína (Tomáš Homola)

Úsmevné príhody z rokovaní panovníkov

242

Štyri bojovníčky za svoje práva. Nebojácne uhorské ženy 16. storočia (Tomáš Janura)

Vdovy, ktoré si bránili svoje hrady, viedli obranu hradov a záškodnícku činnosť

250

Priateľstvá, nepriateľstvá, intrigy a mocenské hry. Scény z politického života v Uhorskom kráľovstve v 16. – 17. storočí (Anna Fundárková)

Homo politicus a jeho taktiky v dejinách Uhorska

260

Modrokabátnici kontra bielokabátnici. Z temných i humorných stránok pobytu pruských vojsk na západnom Slovensku v roku 1866 (Vojtech Dangl)

Úryvky z prameňov prusko-rakúskej vojny

270

ČASŤ V.

VEĽKÁ I MALÁ POLITIKA

„Daj, Bože, požehnania tým, ktorí pijú do svitania...“ Životospráva v stredoveku (Miriam Hlavačková)

Metódy liečenia, rady lekárov, životospráva a medicína v stredoveku

281

Aby voľby pri triezvosti a poriadnosti a všetkých hádok prebehli, čo predtým nebývalo. Keď pri voľbách tieklo víno a krv (Peter Šoltés)

Uhorské voľby v reformnom období

289

Ako národovci maďarómom chrbtý vyklepali. Voľby do záhrebskej župy na jar 1842 (Marcela Bednárová)

Voľby do Záhrebskej župy v r. 1842 očami Slováka

304

Smiech cez slzy. Oslavy uhorského milénia z roku 1896 v politickej karikatúre (Miloslav Szabo)

Karikatúra ako dobový prameň počas osláv maďarského milénia 1896

312

Nadávky, bitky a karikatúry. Predvolebné kortešačky na Slovensku v medzivojnovom období (Linda Osyková)

Humorné príbehy zo straníckych kortešačiek

320

Horší než triedny nepriateľ (Marína Zavacká)

Každodennosť stranického alkoholizmu na slovenskom vidieku v 50. rokoch

333

„Kontrarevolučný vplyv“ alkoholických nápojov. Tragikomické príbehy z juhoslovenského regiónu z roku 1956 (Štefan Gaučík)

Alkohol a maďarská revolúcia roku 1956 v kontexte juhoslovenských regiónov

344

ČASŤ VI.

IRÓNIA A SATIRA V SLUŽBÁCH POLITIKY

O nič tak nestojím, ako o kotlovinu a varenú hlavu. Zábavná polemika o zabíjačkách na Dolnej zemi zo začiatku 20. storočia (Karol Hollý)

Polemika v Dennici o tradičných zabíjačkách v dolnozemskej Srieime

355

Senegalskí ludožrúti na južnom Slovensku. Fragmenty z bojov maďarsko-československej vojny (Michal Ďurčo)

Ironický pohľad na tieto udalosti v spomienkach Janka Jesenského

366

Pašovanie v mene revolúcie. Bolševická propaganda ako kontraband (Juraj Benko)

Zábavné historoky, letáky a panika na ruskej obchodnej misii v Prahe

375

Smiech cez slzy. Spoločenská satira vo veršoch Janka Jesenského
(Ivan Kamenec)
Komentované verše Janka Jesenského
385

„Radšej nech mne prerežú hrdlo, nech by som sa stal zradcom zväzu!“ Veselí
aj tajomní slobodomurári (Katarína Mešková Hradská)
Humorné situácie, rituály a tajomstvá slobodomurárov
393

ČASŤ VII.

PÊLE-MÊLE Z DOMOVA A ZO SVETA

Góly, body, facky a inzultácie. Pestrý futbalový život medzivojnovej
Bratislavy (Matej Hanula)
Futbalové príhody z Bratislavy
403

Najmilší hostia nášho národa (Michal Schvarc)
Ríšskonemecké deti a slovenská verejnosť v rokoch 1941 – 1944
412

Vox populi 1938 – 1945: ilegálne vtipy, heslá a verše na ľudákmi ovládanom
Slovensku (Martina Fiamová – Ján Hlavinka)
Domáce prejavy proti režimu v podobe nápisov, vtipov a letákov
420

Klub dlháňov, pokusy so spánkom, hypnóza a tetovania. To je možné len
v Amerike! (Jaroslava Roguľová)
Obraz Ameriky ako krajiny bizarností po druhej svetovej vojne
429

Bridgebuilding a kone Jana Masaryka. Československo medzi Východom
a Západom (Slavomír Michálek)
Politika mostu po druhej svetovej vojne a Masarykove posmešné komentáre
439

ČASŤ VIII.

TRAPASY, KTORÉ POHLI DEJINAMI

Exilové tam-tamy alebo pohľad do politickej „kuchyne“ československej
emigrácie (Dušan Segeš)
*Milostné historicky Milana Hodžu, Macháčkove prasaciny, výroky Jana Masaryka
a zopár šťavnatých drobností československého exilu v Londýne*
453

Najdrahší potlesk v dejinách. Ako prišlo Československo o 90 miliónov dolárov (Slavomír Michálek)

*Pozadie amerického zrušenia úveru a pôžičky pre ČSR v roku 1946
vo výške 90 mil. USD*

466

Chruščovove trieskanie topánkou. Najbizarnejšie rokovanie Valného zhromaždenia OSN (Slavomír Michálek)

Cesta Chruščova do NY v roku 1960, ktorá vyústila do trieskania topánkou na VZ OSN

478

Happy birthday, Mr. President. Neobyčajný život J. F. Kennedyho (Slavomír Michálek)

Milostné „zábavky“ J. F. K. nielen s Marilyn Monroe

487

Najprefikanejší hlupák v dejinách. Ako prežiť severovietnamské zajatie (Jakub Drábik)

Americký vojak – zajatec, ktorý zachránil životy Američanov počas vojny vo Vietname

500

Hľadajú sa sekretárky, zn. súrne. Rómeovia a Júlie v službách špiónážnych agentúr (Martina Benčuríková)

Východonemeckí agenti Stasi určení na zvädzanie slobodných žien, ktoré pracovali na vysokých administratívnych postoch v západnom Nemecku

510

ČASŤ IX.

LUDSKÉ (A NEUDSKÉ) TVÁRE POLITIKOV

Hrdina, vedec a letec či egoista, karierista a rojko? Čriepky zo života Milana Rastislava Štefánika (Michal Kšiňan)

Aktivity MRŠ v diplomatických kruhoch a spomienky žien na neho

523

Kultúra a politika alebo čo sa môže stať, keď sa stretne politika a kultúra v divadle. Sidor verzus Borodáč (Ľubica Kázmerová)

Úsmevné príhody zo života slovenského politika

530

Zo života slovenskej literárnej bohémy (Vlasta Jaksicsová)

Úsmevné príhody slovenskej literárnej elity po druhej svetovej vojne

537

**Legendárny agent – chodec Gavenda. Kuriér, ktorý dosiahol to,
čo si zaumienil** (Juraj Kalina)

Prípad dvoch agentov – chodcov z pohľadu dokumentov ŠtB
546

**Triumvirát, ktorý vládol Slovensku desať rokov. Monolit komunistickej moci
nebol vôbec jednotný** (Jan Pešek)

Triumvirát komunistov (David, Strechaj, Bacílek), ktorý vládol Slovensku desať rokov
554

Božka, neber to! Vyšívavý slovenský kozuch a vnútrostranícka kríza
(Stanislav Sikora)

Urážlivý výrok A. Novotného pri odovzdávaní darov od MS v Martine v roku 1967
561

**Sviečka ako zbraň proti komunistickému režimu. Tragikomické vyšetrovanie
Karola Guliša** (Filip Paučík)

Príklad tragikomického vyšetrovania ŠtB na začiatku 70. rokov
569

Hranice nádeje, tragédie a(j) komédie? (Ján Ondriáš)

*Netradičné úteky východných Nemcov cez južné hranice Slovenska,
pokusy o prerazenie colnice, preplávanie Dunaja, úkryty v autách, vlakoch
a vyšetrovania zadržaných Nemcov opitými eštébákmi*
577

Miloš Jakeš ako osamelý kôl v plote (Jozef Žatkuliak)

*Pozadie jedného televízneho vystúpenia v čl. televízii
na sklonku totalitného režimu*
589